

Autisme Campus Een plek waar je jezelf kunt zijn

Een school waar je wordt klaargestoomd voor de buitenwereld, die zo anders is dan jezelf denkt. Zonder dat je je anders hoeft voor te doen dan je bent. Dat gunt Geesje Duursma scholieren met een autistische stoornis. Zij maakt zich hard voor een Autisme Campus.

Familie Duursma bij De Pleats in Burgum met van links af Eelke, Thomas, Al

Het gaat Geesje Duursma aan het hart als ze ziet hoe hard haar twaalfjarige zoon Thomas moet werken om de buitenwereld te begrijpen. Want hij ziet die wereld niet zoals anderen hem zien. Plage-rijen herkent hij niet. Goedbedoelde opmerkingen ervaart hij als een belediging. Hij is onbevangen, kwetsbaar.

Als hij iets niet begrijpt of als de dingen anders verlopen dan afgesproken krijgt hij een driftbui. Gelukkig steeds minder vaak, want hij is slim en heeft veel geleerd. Maar toch: voor jongens als Thomas is het lastig zich te handhaven. Vooral op school, met de overgrote klassen en die vele ongeschreven sociale regels in de pauze. „As der wat misgiet, is it altyd yn in tuskenoere of it skoft as der gjin tafersjoch is.”

Thomas is niet de enige. In heel Nederland zijn ongeveer vijfduizend kinderen met Asperger, een stoornis in het autistisch spectrum. Ze hebben een normale tot hoge intelligentie. Op het speciaal onderwijs kunnen ze qua niveau vaak niet uit de voeten, maar sociaal en vanwege de vele prikkels redden ze het niet op het reguliere onderwijs. Uit cijfers van de Onderwijsinspectie blijkt dat er in Nederland zestien duizend leerplichtige kinderen thuiszitten, in Fryslân zijn dat er zo'n driehonderd. Een deel van hen heeft een stoornis in het Autistisch Spectrum (ASS).

Maar ook de kinderen met Asperger die wel op school zitten, presteren niet altijd naar kunnen. Ze zakken af: van het vwo naar het vmbo is geen uitzondering. Als het wel lukt haken ze af op het hbo of de universiteit, maar ook na die horde is de kans groot dat ze vastlo-

pen. „Tachtich prosint fan de minsken mei autisme sit thús sûnder wurk. Se hawwe in goeie oplieding, mar komme net oan 'e slach, omdat bygelyks de wurkplak net yn'rjochte is op harren. Yn Drachten hast in wenfoarm foar minsken mei ASS. Fan de tsien bewenners hat mar ien wurk. De gemeente seit dan: do hast Wajong, gean mar nei de sosjale wurkfoarsjenning. Mar dêr wurde dizze minsken deaüngelokkich. Hiele generaasjes geane sa ferlern. Dat strookt dochs net mei de Bibelske opfetting dat wy ús talinten kânsen jaan moatte?”

Duursma, uitbaatster van restaurant en partycentrum De Pleats in Burgum, zet zich nu vier jaar in voor autisme. Het organiseren zit haar in het bloed. Als de onderneemster iets bedenkt, rust ze niet tot ze het voor elkaar heeft. Ze haalde een paar jaar terug een voorstelling over de impact van autisme naar Burgum. Dit leidde uiteindelijk tot het Autisme Kafé Tytsjerksteradiel. Het idee voor de campus ontstond toen bleek dat er in het Noorden eigenlijk geen goede scholen op havo en vwo-niveau zijn voor kinderen met ASS. Samen met haar man, een echtpaar uit Garyp en een deskundige vormt ze het bestuur van de Stichting Autisme Campus.

Rasta Rostelli

Dat Thomas anders was dan andere kinderen hadden Geesje en haar man Eelke al snel in de gaten. Op de opvang trok hij de hele tijd aan andere kinderen. „En al earder. As poppe lei er soms as in Rasta Rostelli yn 'e widze, as in plankje en as beuker praatte er as in lytse professor.”

Osteopaten, logopedisten: al op jonge leeftijd had Thomas veel therapeuten gezien. Toen hij uiteindelijk met ernstige, aanhoudende

bert en Geesje.

Wy besykje him
sa te feroarjen
dat er past yn 'e
bûtenwrâld, wylst
yn essinsje wolst dat
dyn bern gewoan
himsels wêze kin

In Nederland zitten 16.000 leerplichtige kinderen thuis, in Fryslân zijn dat er zo'n driehonderd. Een deel van hen heeft een autistische stoornis

buikpijn bij de kinderarts kwam, kwamen ze op de goede weg. Van de buitenkant zie je niet dat Thomas anders is. „Mar ast mei him praatst merkst wol dat hy krekt wat oars yn inoar stekt.” Hij weet alles van zwarte gaten, priemgetallen en computers, maar veters strikken heeft hij nog maar net onder de knie. Zichzelf aankleden vindt hij razend ingewikkeld. „'Alles wat in oar maklik fynt, fyn ik moeilijk', seit er sels wol.”

Het heeft even geduurd voordat ze kon accepteren dat Thomas anders is dan anders. „It wie in soart fan rouproses. Ik wie teloarsteld. Net yn him, mar omdatst dochs bepaalde dreamen en ferwachtings hast dêr't ik ôfskie fan nimme moast.”

Het kost veel tijd om hem bepaalde gewoonten te laten aanleren. Tandepoetsen, een kus geven voordat hij de deur uitgaat, mensen begroeten, belangstelling tonen. Het gaat niet vanzelf, maar hij leert. Ook al is dat soms vooral voor de bühne. „Lést sei er: 'mem is seker wurch'. Ik hielendal bliid dat er blykber each hie foar myn gefoelens en sei dat ek tsjin him. Doe andere er: 'ja, mem hat my leard dat ik sa no en dan soks sizze moat.'” Ze kan er smakelijk om lachen. „Humor moast wol hawwe mei sokke bern.” Bovendien, het is niet allemaal kommer en kwel. Ze heeft met Thomas ook een goede ICT'er in huis. Computerproblemen zijn een eitje voor hem en als de beamer moet worden aangesloten, is ze bij hem aan het goede adres.

Talented
Iemand heeft ooit berekend dat ouders van autistische kinderen per week twintig uur extra tijd steken in de opvoeding. „Hy kin bygelyks net sels nei skoalle of de sport. As er

sels fytsje moat dan dreamt er foar of hy botst ergens tsjinoan. De reis soarget foar safolle prikkels en jout safolle argewaasje dat wy him better bringe kinne.” Maar dat vindt ze eigenlijk niet het ergste. Het meest frustrerende vindt ze dat ze eigenlijk de hele tijd bezig is haar zoon te veranderen. „Wy besykje him sadanich te feroarjen dat er past yn 'e bûtenwrâld, wylst yn essinsje wolst dat dyn bern gewoan himsels wêze kin. Bern mei autisme hawwe faak in hiele soad talinten, mar wy rekkenje harren ôf op wat se net goed kinne. It is krekt as ien thúskomt mei in rapport mei allegear achten en do fokust dy op dy iene fiif.”

Misschien dat ze juist daarom bezig is met de opzet voor een school waar kinderen met autisme wél zichzelf kunnen zijn. Waar ze niet worden afgerekend op een sociale onhandigheid, waar begrip is voor hun behoefte aan structuur en rust. Voor Thomas hoeft ze het eigenlijk niet te doen. De stichting streeft naar 2017 als startdatum. Waarschijnlijk is dit te laat voor Thomas, die toch het liefst op zijn huidige school in Drachten wil blijven. „Hy wol net oars wêze en der graach byheare, mar wy dogge it foar it hegere belang. Witsst dat der boppe de rivieren eins net ien goeie, spesjalisearre skoalle is foar bern lykas Thomas? Eartiids wie der in aparte klasse by it Harm Jan Zondagcollege in Grins, mar dizze skoalle is ophâlden mei dy spesjale klassen.”

Dat de vraag groot is, blijkt wel uit de vele mails die ze bijna dagelijks krijgt van ouders. „Der sitte echt hiele skrinende ferhalen by.” Zo weet Duursma dat er veel kinderen thuiszitten. Een jongen volgt zijn lessen op een zorgboerderij via het Wereldonderwijs, om maar wat te noemen. „Mar wy krije ek mails fan minsken dy't graach op de kam-

De reis nei skoalle as sport soarget foar safolle prikkels dat wy him better bringe kinne

pus wurkje wolle.”

Hoe de precieze invulling van de campus zal zijn, weet Geesje nu nog niet. Binnenkort reist ze met een gezelschap naar Eindhoven om te kijken bij een school die gespecialiseerd is in onderwijs aan autistische kinderen. Niet de kinderen veranderen daar van klaslokaal, maar de docent.

Misschien wordt de campus wel ingericht naar voorbeeld van een school in Deventer. „Se hawwe dêr in húskeamer, dêr't bern it earste oere hinne geane en dêr't se de planning fan dy dei trochnimme. De húskeamer is ek foar har tagonklik as it wat te drok wurdt.” En moeten de leerlingen dan de hele week op de campus blijven, of alleen een paar dagen? Wat is het beste? Met de deskundigen uit het Noorden wordt dat nog besproken.

Het liefst zou Duursma zien dat er op termijn ook dagbesteding aangeboden kan worden op de campus, zodat ze werkervaring kunnen opdoen. Of misschien kan de campus zich ontwikkelen als expertisecentrum voor bedrijven. Het is namelijk niet zo moeilijk om een werkplek 'autismevriendelijk' te maken. Gedempt licht, een aparte kamer, contact via de mail. Meer kennis zou voor deze vaak gedreven, technische en zorgvuldige werknemers het verschil maken tussen een succesvolle baan of een Wajong-uitkering.

De stichting heeft voor de campus een leegstaande boerderij van de provincie in Garryp op het oog als mogelijke locatie, die is vrijgekomen bij de ruilverkaveling voor de Centrale As. Het ligt mooi centraal, met uitzicht op de weilanden. „Mar miskien is it better as it by in oare skoalle ynkomt. Wy sjogge wol.”